

Debattartikel för Brännpunkt den 14/5.

Författarna till denna artikel medverkar alla i boken ”*Därför euron som idag(14/5)* publiceras på Ekerlids förlag

Därför Euron

Den inre marknaden är EU:s viktigaste ekonomiska projekt. Den långsiktiga visionen är att skapa en integrerad marknad med fri rörlighet för individer, kapital, varor och tjänster. Men nationella valutor med rörliga växelkurser fungerar som handelshinder. Därför är en gemensam valuta ett naturligt och nödvändigt steg för att realisera den gemensamma marknaden.

Ett medlemsland som behåller en egen valuta förbehåller sig rätten att genom devalveringar förstärka konkurrenskraften för sina företag. Detta strider mot syftet med den inre marknaden eftersom åtgärden bromsar och snedvrider handeln – ungefär som en tull på importen och/eller en subvention för exporten. Också en valuta som fluktuerar fritt utgör ett hinder för handel.

En företagare som planerar att expandera sin verksamhet till ett land med annan valuta måste investera i kapital och marknadsföring för att kunna förverkliga sina planer. Avkastningen på dessa investeringar kommer under en följd av år och är alltid osäker. För den som skall exportera till, eller investera i, ett annat valutaområde tillkommer dessutom den osäkerhet som en fluktuerande valuta utgör. Den osäkerheten medför kostnader – som de företag som befinner sig inom valutaområdet inte har. Därigenom får vår företagare en konkurrensnackdel, som leder till att exportsatsningen blir mindre eller uteblir.

Detta är en förklaring till att ett område med olika nationella valutor blir uppdelat i olika delmarknader, där huvuddelen av handeln äger rum inom de enskilda valutaområdena och där konkurrensen mellan dessa är begränsad. En gemensam valuta, däremot, bidrar till minskad prisdifferentiering, ökad handel och hårdare konkurrens över nationsgränserna. På lång sikt torde detta ge högre tillväxt och därmed högre inkomster för medborgarna.

Under de senaste åren har en rad viktiga forskningsresultat visat att länder som övergår till en gemensam valuta kan vänta sig en kraftig stimulans av sin handel. Forskningen visar också att de välståndeffekter man kan förvänta sig av denna handelsökning är betydande.

Ett skäl till att effekterna blir stora är att en stor del av handeln idag sker inom ramen för internationella produktionsnätverk. Ett företag i land A använder sig av insatsvaror och komponenter som importeras från land B och land C. Därefter exporterar företaget produkter från land A till land F och G. Det här är något som också svenska företag upplever i praktiken, när t.ex. Ericsson har underleverantörer i flera olika länder.

I dessa nätverk blir olika regioner specialiserade på olika delar av den så kallade värdekedjan. Forskningen visar att företagen är mycket känsliga för växelkursstörningar när det gäller att bygga upp nätverk av detta slag. Skälet är att produktionskedjorna måste bestå över en längre tidsperiod för att kunna fungera väl. Men om växelkurserna svänger kraftigt mellan de länder över vilka nätverket är uppbyggt, drivs kostnaderna upp. Det måste matchas med högre lönsamhetskrav för att projektet skall kunna komma till stånd.

Vi kan därför på sikt förvänta oss att euron, som helt avskaffar växelkursrisken inom unionen, ger en kraftig stimulans till uppbyggnaden av nätverk av denna typ och därmed till högre grad av specialisering. På samma sätt kan man förvänta sig att om Sverige säger Nej till euron, blir det svårare för många svenska företag att delta i dessa nätverk. Specialiseringen i Sverige blir därmed mindre än i euroområdet, vilket får negativa effekter på produktiviteten och i förlängningen den ekonomiska illväxten.

En betydelsefull effekt av de segmenterade nationella europeiska marknaderna är att konkurrensen ofta förblivit nationell. Det har lett till att vi har en mycket stor prisspridning på identiska varor i Europa, vilket i sin tur återspeglar den dominerande ställning som lokala monopol och oligopol har haft och i många fall fortfarande har på de nationella marknaderna. Ett viktigt mål med den inre marknaden är att bryta upp dessa strukturer.

Ny forskning visar att en gemensam valuta är ett viktigt medel att åstadkomma just det. Skälen är att en gemensam valuta befrämjar konkurrensen över de nationella gränserna och att den underlättar för konsumenterna att göra prisjämförelser. Därmed blir det väsentligt svårare för företagen att tillämpa nationella strategier för prissättning. För Sverige, som är ett av de dyrare länderna i Europa, är de potentiella vinsterna för de svenska konsumenterna av att ansluta sig till euron därför påtagliga.

Ännu en vinst med euron är att företag, hushåll och investerare får direkt tillgång till en av världens största och mest sofistikerade kapitalmarknader. För företagen leder detta till lägre kapitalkostnader. Samtidigt ökar också konkurrensen om hushållens upplåning, vilket torde leda till att även hushållen får lägre räntekostnader.

Mot de vinster som marknadsintegrationen ger står förlusten av en nationell ränta och en nationell växelkurs. Som vi ser det, är emellertid fördelarna för ett litet land som Sverige av att ha en egen växelkurs högst tveksamma. Stora kast på valutamarknaderna utgör en av de mest påtagliga riskerna för störningar i små länder med egen valuta.

Kvar på minuskontot om vi ansluter oss till euron står dock att vi inte längre kan ha en räntepolitik som är direkt anpassad efter svenska förhållanden. Hur stor förlusten blir, beror på hur mycket det svenska konjunkturförloppet avviker från vad som gäller för övriga euroländer. Med en allt mera integrerad europeisk ekonomi kan man samtidigt förvänta sig att konjunkturerna i de olika medlemsländerna samvarierar allt mer. Det betyder att den räntepolitik som förs av ECB i normalfallet kommer att stabilisera även den svenska ekonomin.

Trots detta får man räkna med att finanspolitiken får ta ett större ansvar än hittills om vi ansluter oss till euron. Det vore därför en fördel om ramarna för finanspolitiken stramades upp vid ett svenskt medlemskap i EMU.

Den viktiga slutsats vi drar är dock tydlig. De samhällsekonomiska kostnaderna för att inte kunna sätta räntan fritt i Sverige är mindre än de ekonomiska förlusterna det skulle ge att stå utanför den gemensamma valutan. En sammantagen bedömning leder därför till slutsatsen att euron är bra för den svenska konkurrensen och bra för såväl

näringsliv som konsumenter. Därmed är euron också bra för Sveriges långsiktiga välstånd.

Pontus Braunerhjelm

Karolina Ekholm

Klas Eklund

Mattias Ganslandt

Hans Genberg

John Hassler

Ulf Jakobsson

Pehr Wissén

Carl Johan Åberg